

V začetku šolskega leta 2024/25 smo se dijaki 3.KT s profesorico Andrejo Hauptman odločili, da bomo predmet aktivno državljanstvo obdelali malo drugače. Že drugo leto zapored smo se prijavi na projekt Šola odprte kohezije in med naborom projektov izbrali Grad Rihemberk – središče trajnostnega turizma GO.

Slika 1: Gašper Kavšek

Sledilo je vprašanje: Kaj je sploh kohezija? Nabor vsebin na spletni strani ASOC nam je bil v veliko pomoč. Še bolj pa smo razumeli bistvo kohezijske politike, ko nas je na šoli obiskal predstavnik Evropske komisije Gašper Kavšek. Preko interaktivnih delavnic nam je predstavil delovanje Evropske komisije ter vlogo glavnih institucij Evropske unije. Dijaki smo imeli priložnost izvedeti več o evropskih sredstvih, ki prispevajo k razvoju številnih projektov v Sloveniji. Poseben poudarek je bil namenjen kohezijski politiki, ki igra ključno vlogo pri financiranju različnih programov v državi, kar pa je bilo za nas tudi najbolj zanimivo.

Potem smo zavihali rokave in se lotili dela. Iskanje informacij, pošiljanje e-poštnih sporočil s prošnjo, da nas organizacije sprejmejo na obisk ter nam ponudijo svoje informacije glede financiranja, pridobivanja ter porabe EU sredstev.

Slika 2: Oblikovanje objave

Slika 3: Beleženje informacij

Slika 4: Iskanje informacij

Slika 5: Obisk Emelije Skomina in Andreje Trojar Lapanje

Najbolj pa nas je zanimalo, kako in kdo pravzaprav da pobudo za projekt. Na vsa naša vprašanja sta nam odgovorili prvi dami projekta:

Na šoli sta nas v času pouka obiskali Amelia Skomina iz organizacije LAS - v objemu sonca in predstavnica projekta Grad Rihemberk – središče trajnostnega turizma GO, Andreja Trojar Lapanja iz občine Nova Gorica. V času, ki smo ga preživeli skupaj, smo ju povprašali o samem poteku projekta, o sredstvih in kako so jih pridobili, o doprinosu tega

projekta k trajnostnemu turizmu in o vlogi LAS - v objemu sonca v samem projektu.

Ker pa je že v samem naslovu projekta beseda trajnostni turizem, nas je čakalo še eno raziskovanje. O trajnostnem turizmu nam je predavala in več povedala tudi prof. Greta Černilogar, ki nam je pripravila delavnico o trajnostnem turizmu, kar nam je razširilo obzorja ter nas tako tudi pripravilo za prej omenjeni obisk.

Slika 6: Predstavitev trajnostnega turizma

Ko smo imeli teoretično znanje in vse podatke, ki smo jih želeli vedeti v rokah, nam naša radovednost ni dala miru. Podali smo se na voden ogled gradu Rihemberk v Branik. Ta obisk je bil del raziskovalnega projekta, ki povezuje preteklost gradu z njegovim današnjim pomenom in prispeva k boljšemu razumevanju kulturne ter naravne dediščine, predvsem z vidika trajnostnega turizma. Gospa Andreja Trojar Lapanje, predstavnica Mestne občine Nova Gorica, ki je lastnica gradu, nam je omogočila ogled gradu in njegove obnove, ki je bila podprta z evropskimi sredstvi.

Slika 7: Pred vstopom v grad

Slika 8: Maketa gradu

Grad Rihemberk je skozi stoletja doživel številne preobrazbe. Danes je eno izmed najbolj prepoznavnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov v okolici. V zadnjih letih se izvaja obsežna obnova, ki ni usmerjena zgolj v ohranjanje kulturne dediščine, ampak tudi v trajnostno vključitev naravnega okolja. To vključuje spoštovanje naravovarstvenih smernic in upoštevanje lokalne ekologije, kar omogoča boljše povezovanje objektov gradu z naravno krajino. Dijaki Biotehniške šole Šempeter smo bili navdušeni nad vidno povezavo med gradom in njegovim okoljem, ki se odraža v sproščenosti in izboljšanju počutja, ki ga občutimo ob obisku gradu.

Podrobno nam je gospa Andreja razložila zgodovino obnove in kako so bila evropska sredstva namenjena različnim projektom znotraj gradu. Posebej izpostavljeni so bili posegi, kot so postavitve informativnih tabel, izdelava naravnih lesenih klopi v okolici gradu in ohranitev lokalne flore in favne. Klopi so narejene iz naravnih materialov, kar omogoča, da se obiskovalci lahko udobno odpočijejo, hkrati pa ohranjajo naravni izgled prostora. Evropska sredstva so omogočila tudi postavitev tabel, ki obiskovalcem nudijo informacije o zgodovini gradu, naravni dediščini in pomenu trajnostnega turizma. Grad nudi vodene, tematske ogleds z lokalnimi vodniki, ki so bili izučeni in izobraženi s strani sredstev projekta. Ob sami poti so tudi interaktivne table s poučno vsebino za najmlajše obiskovalce gradu.

Slika 9: Ogled gradu

Slika 10: Predstavitev netopirjev

S seboj na grad smo povabili tudi profesorico Alenko Mavrič Čefarin. Še posebej zanimiv je bil del ogleda, kjer nam je profesorica Alenka predstavila tematiko naravovarstva, s posebnim poudarkom na življenju netopirjev, ki so pomemben del ekosistema gradu Rihemberk. Te majhne leteče sesalce pogosto opazimo v večernih urah, ko zapuščajo grajski objekt v iskanju hrane. Netopirji so v tem okolju ključni, saj pomagajo pri nadzoru nad populacijo insektov. Vse to daje dodatno vrednost kulturnemu spomeniku, ki ni zgolj zgodovinski objekt, temveč tudi pomemben del naravnega ekosistema.

Preplet naravovarstva, trajnostnega razvoja in kulturne dediščine nas je prevzel. Veseli smo, da se grad obnavlja z veliko mero občutka za dediščino. Spoznali smo, da pri revitalizaciji gradu sodeluje veliko različnih profilov: akademski slikarji, gradbeniki, naravovarstveniki, biologi, računalniški mojstri, ekonomisti, zavod za varstvo kulturne dediščine z restavratorji... Doprinos, ki na prvi pogled gradu ni vidnen, je pa ključen za uspešno dokončano delo.

Zanimivo je bilo tudi, da smo se na koncu ogleda povzpeli na vrh grajskega stolpa, od koder je razgled nad okoliško pokrajino preprosto osupljiv. Tovrstni vpogledi omogočajo še boljše razumevanje zgodovinskih in naravnih značilnosti tega kraja. Razgled z vrha gradu nam je omogočil, da smo si predstavljali, kako je bil grad nekoč zgrajen z vidika obrambne funkcije, danes pa je pomemben kulturni in turistični objekt.

Slika 11: Slikanje na stolpu

Slika 12: Razgled iz stolpa

Obnova gradu Rihemberk je bila omogočena tudi s pomočjo evropskih sredstev, ki so bila usmerjena v različne projekte, ki so prispevali k ohranjanju kulturne dediščine in spodbujanju trajnostnega turizma. Z uporabo teh sredstev so bile izvedene različne obnove gradbenih elementov, kot so strehe, stolpi in notranji prostori, ki danes služijo tudi za organizacijo različnih kulturnih dogodkov. Ob koncu dneva smo se odpravili tudi v kraj Branik pod gradom in povprašali, kakšno je mnenje domačinov o vlogi gradu v lokalnem turizmu. Domačini so nam povedali, da je grad močno vpet v lokalno okolje. Povezuje tudi okoliške turistične kmetije, peš in kolesarske poti, tematske poti. Tudi železnica, ki pelje na relaciji Nova Gorica – Sežana, omogoča bolj zeleni, trajnostni turizem.

Morda nas je malo razočaralo dejstvo, da grad nima lokalnega produkta, ki bi reklamiral grad in lokalno okolje. Kar bi pomenilo, da bi turisti lahko kupili proizvod z logotipom, sliko gradu. Morda je tu prostor za naslednji projekt.

Obisk gradu Rihemberk je bil izjemna priložnost, da smo se kot dijaki Biotehniške šole Šempeter seznanili z vprašanji kulturne dediščine, trajnostnega turizma in pomembnosti vključevanja naravovarstvenih vidikov v obnovo kulturnih spomenikov. Z raziskovanjem gradu, ki ga odlikuje tesna povezanost z naravno okolico, smo spoznali, kako pomembno je ohraniti ravnovesje med človekom, zgodovino in naravo. Hkrati pa smo tudi bolje spoznali vlogo Evropske unije pri financiranju projektov, ki podpirajo trajnostni razvoj.

Projekt, v katerem sodelujemo, nas vodi k bolj globokemu razumevanju, kako lahko povezovanje preteklosti s sedanjostjo pripomore k razvoju trajnostnega turizma ter ohranjanju lokalne kulturne in naravne dediščine. Skupina Netopirji, sestavljena iz 12 vitezov in 2 dam, smo navdušeni nad tem, kar smo spoznali na tem obisku, in že nestrpno pričakujemo, da zaključimo naš projekt in prispevamo k večjemu zavedanju o pomenu trajnostnega turizma.

Naše sodelovanje pri tem projektu nas je kot posameznike naučilo veliko novega, dijaki smo se precej naučili in si marsikaj zapomnili. Povzemamo, kaj so se posamezniki naučili:

Slika 13: Vrste netopirjev

- Da je na gradu kar 12 kolonij netopirjev, za katere so se že obnovili in se še obnavljajo prostori, v katerih bodo lahko nemoteno gnezdili.
- Da je bilo za ta projekt namenjenih 44.000 evrov iz evropskih sredstev.
- Kako in kje se pridobivajo evropska sredstva za določene projekte.
- O pomenu upoštevanja lokalne, kulturne in naravne dediščine.
- Proces raziskovanja projekta.
- Sodelovanje in komuniciranje z različnimi organizacijami.
- Izdelavo videa, ki zajema bistvo projekta.